

a través del relleno de la aceituna. Fíjese usted que cosa más bonita, más sencilla, pero más interesante.

Quiero saber exactamente, y es pregunta retórica, cuántas veces se ha reunido usted con ellos para saber qué problemáticas tiene y en qué les puede ayudar no uno que pasaba por allí, sino nada más y nada menos que el *conseller* de economía sostenible. A mí me gustaría que eso lo respondiese, es pregunta retórica. Yo creo que la respuesta la saben todos. Y créanme que eso está muy mal, señor Climent, porque sabe que usted no lo ha hecho en ninguna ocasión y eso está muy mal porque son uno de los grupos más activos, de los grupos más innovadores, de los grupos que más facturan en la comarca y de los grupos que más empleo generan en la comarca.

Y esa gente lo que espera siempre, y más siendo usted vecino de la vecina localidad de Muro, lo que esperan es que un *conseller* les llame a su puerta, les atienda y les dé todo el cariño del mundo, todo el respeto del mundo y toda la fuerza del mundo para sacar adelante trabajo, riqueza, empleo y bienestar.

Créame, señor Climent, que me sabe fatal que usted no haya contestado, que usted se haya ido por las ramas y que usted se haya diluido, no sé si para esperar una segunda respuesta en la que yo no le pueda replicar o porque no tiene absolutamente nada que decir. Pero es triste ver y oír al *conseller* que tiene la máxima responsabilidad en materia de política industrial en esta comunidad no saber contestar y no decir absolutamente nada, una tarde más, en un pleno más de estas Cortes, al respecto de las cuestiones que le afectan a él y a su cartera.

Muchísimas gracias. *(Aplaudiments)*

La senyora vicepresidenta primera:

Gracias, señor Pastor.

Quan vullga, conseller.

El senyor conseller d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball:

Mire, senyor Pastor, jo pense que vosté s'equivoca, s'equivoca notablement amb el Consell i amb el conseller d'economia. Perquè nosaltres estem a favor de les inversions i sembla ser que quan vosté parla és com si nosaltres les repudiàrem. El que passa és que estem a favor de les inversions amb rigor i amb legalitat, amb això, amb això. I ja li he dit qui té la responsabilitat, li ho he dit i vosté ho sap perquè és d'eixa població. El que passa és que li interessa girar la truita i fins i tot per l'aire. I ho sap millor que el que està ací parlant.

I, a més, mire si li dic si a nosaltres ens interessen les inversions que vaig a posar-li dos exemple, un l'ha posat vosté, el de Tempe i estem fent-ho via PAI i donara possibilitats que 300.000 metres puguen donar ocupació a més de mil persones. Estem ahí. Sí. I també un altre pla d'inversió de més de 175 milions d'euros de la planta de l'empresa BP Oil Espanya en

Castelló per als pròxims dos anys. Perquè veja que nosaltres sí que estem treballant per a les inversions, que es faça bé.

Com veu, nosaltres..., i vostés l'únic que fan és lapidar contínuament que nosaltres no estem a favor de la inversió privada i això no és de veres. Estem a favor. Però torne a repetir-li que sempre des de la rigorositat i de l'àmbit de la legalitat, complint tots els tràmits i condicions legals que calguen. I el despatx d'este conseller i de qualsevol conseller o consellera vosté sap que està obert per a tot el món.

La voluntat de Consell, li ho torne a repetir, és treballar i cooperar sempre amb les empreses i facilitar la seua inversió i creació d'un projecte en el nostre territori, sempre pensant en l'interés general i no en el particular, perquè aquests projectes generen ocupació i activitat econòmica.

Dins de la nostra estratègia industrial i en l'àmbit del nou model productiu apostem per incrementar el valor afegit del que ja fem en els nostres sectors tradicionals, incorporant major càrrega de capital humà i tecnològic i desenvolupant nous sectors que tinguen un elevat potencial de creixement, innovació i desenvolupament sostenible i aprofitant les oportunitats que els oferisca l'obertura dels mercats internacionals.

En eixe sentit, s'ha d'acompanyar aquesta aposta per un entorn institucional adequat que afavorisca la competitivitat general de l'economia, una bona provisió d'infraestructures, un sistema educatiu de qualitat i un marc laboral que combine les necessitats de les empreses amb els drets dels treballadors i treballadores.

I per no estendre'm ja més torne a repetir-li que vosté és vanagloria que aposta molt per la seua comarca, ens tira en cara que no donem eixa aposta per un projecte que realment té molts problemes de litigi. I resulta que jo després veig que el seu grup parlamentari presenta una sèrie d'esmenes que realment estan beneficiant moltíssim la seua comarca, diga-ho vosté, a la comarca de l'Alcoià, el Comptat i de la Vall d'Albaida, que aleshores sí que li ho agrairan.

Moltes gràcies. *(Aplaudiments)*

La senyora vicepresidenta primera:

Gràcies, senyor conseller.

Interpel·lació al conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, senyor Vicent Marzà Ibáñez, sobre l'estratègia que té prevista la conselleria en relació amb l'art rupestre, que formula el diputat senyor Alberto García Salvador (GP Ciudadanos) (RE número 32.767, BOC número 110)

La senyora vicepresidenta primera:

Anem a passar ara al punt número 7, que és la interpel·lació al conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

que farà el diputat Alberto García, del Grup Parlamentari Ciudadanos a qui li donem la paraula durant huit minuts.

Quan vullga pot començar.

El senyor García Salvador:

Gràcies, presidenta.

Senyor conseller.

Senyors diputats.

Jo vinc a parlar d'art rupestre. Dirigint-me al conseller volia explicar-li, en primer lloc, quin és el marc jurídic que obliga als poder públics a protegir el que és el patrimoni cultural. Em referia, en primer lloc, a la Llei de patrimoni cultural valencià de l'any 1998, quan clarament diu que el patrimoni cultural valencià és una de les principals senyes d'identitat del poble valencià i el testimoni de la seua contribució a la cultura universal, que els béns que l'integren constitueixen un llegat patrimonial d'inapreciable valor i la seua conservació i enriquiment correspon a tots els valencians i especialment a les institucions i els poders públics que el representen.

Igualment, la Llei de patrimoni històric espanyol de l'any 1985 deixa clar l'ús públic del patrimoni cultural. Així mateixa, l'article 46 de la Constitució espanyola se refereix a que els poder públics han de garantir la conservació i han de promoure l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren, independentment del seu règim jurídic i de la seua titularitat. Bé... *(Pausa)*

La senyora vicepresidenta primera:

Gràcies, senyor García, té vosté raó.

M'estava indicant el senyor García que les converses li estan distraient una miqueta la seua concentració. Així que pregaria als diputats, que tampoc m'estan escoltant a mi, que per favor no facen comentaris ací, perquè al senyor García...

Gràcies.

El senyor García Salvador:

Bé, gràcies, presidenta. *(Remors)*

La senyora vicepresidenta primera:

No era això?

El senyor García Salvador:

No, no, que el temps *(inintel·ligible)* ...

La senyora vicepresidenta primera:

Doncs, també té raó, però no ha vingut malament, eh?, tampoc ha vingut malament, però el temps. Molt bé. *(Aplaudiments i veus)*

Señora Bonig, se nota que ha llegado usted ya a la sala. *(Remors)*
Señora Bonig, por favor. Si lo llevábamos muy bien hasta este momento, ha sido muy amable, muy agradable. *(Remors)*

Senyor García, faça el favor ja, ara li done altra vegada els minuts.

Per favor, anem a continuar i ara li donaré una miqueta més. Vinga, anem a vore si acabem el ple.

El senyor García Salvador:

Bé, ja hem parlat del marc jurídic que obliga als poders públics a protegir el patrimoni cultural. I l'altre dia estava pensant per què quan se parla de cultura parlem de teatre, que està bé, parlem de dansa, que està bé, i de l'art rupestre sempre pareix que siga un poc, no sé, la maria.

I possiblement vaig trobar, vaig fer una espècie de símil quan estava llegint un llibre de Nuccio Ordine, és un filòsof italià expert en el renaixement, en una obra que es titula *La utilidad de lo inútil* i pensava que l'art rupestre és que de vegades li passa el mateix que li passa a les disciplines humanístiques. Ara ja tot el món pensa que ja no és rendible ni estudiar filosofia, ni estudiar llatí, ni llegir els llibres aquells de la gent que va conformar el que és la civilització occidental. A les humanitats, igual que a l'art llevantí, se'l margina dels programes escolars, també dels pressupostos estatals.

Amb això vull referir-me que igual que es margina les humanitats, es margina l'art rupestre i és que segurament no tenim consciència que l'ensenyament, que la cultura, és una espècie de líquid amniòtic on les idees com justícia, llibertat, democràcia, dret a la crítica, poden experimentar un vigorós desenvolupament. Sabotejar l'ensenyament, sabotejar la cultura és sabotejar el futur de la humanitat.

Mire, és l'any 1892 quan, en plena polèmica sobre l'autenticitat de les pintures d'Altamira, es van donar a conèixer unes troballes de *los toros blancos de Albarracín*, 1892. En 1903, el professor Cabré va descobrir els cérvols pintats en Cretes, en Terol. L'any 1908 es van fer públiques unes troballes en Lleida, en Albacete i en Múrcia i serà en l'any 1916 quan es van trobar les pintures de la Valltorta. És a dir, ara hem de celebrar, i espere que aixina es faça des de la conselleria, el centenari del descobriment de les pintures de la Valltorta.

L'art llevantí, més recentment anomenat l'art rupestre de l'arc mediterrani, de la península ibèrica, amb motiu de la seua declaració com a patrimoni de la humanitat per la UNESCO, en l'any 1998, és un art que va des de Lleida a la zona d'Osca al nord, al sud en Jaén i Almeria i després va quedant emmarcat per les terres de Conca i Terol a l'oest.

Les representacions, encara que no falten escenes de recollida, com és la Cova de l'Aranya, en Bicorp, en la Canal de Navarrés, però predominen sobre tot les escenes de dansa, els combats o la caça, són manifestacions més característiques i

se defineixen pel seu gran dinamisme. Figures humanes estilitzades i animals naturalistes són els protagonistes de la pintura rupestre llevantina, en realitat autèntiques siluetes.

Encara que també hauríem de mencionar l'art macroesquemàtic, que se dona sobretot en la zona septentrional d'Alacant; unes coves, uns abrics, que estan limitats entre el mar i les serres d'Aitana, Benicadell i Mariola.

El tamany de les pintures de l'art llevantí sols ser petit, és un tamany entre 5 a 20 o 25 centímetres, encara que algunes arriben a mesurar fins a mig metre. Els homes amb arcs, amb fletxes, despullats o amb protectors a les cames, amb adorns, amb tocats, amb plomes, amb cintes al cap o als braços o a la cintura; figures femenines, que solen vestir una falda llarga, acampanada, amb un cap en forma triangular, amb els pits descoberts; i entre els animals cal destacar les figures de cabres, cérvols, bous, insectes i aus. Alguns dels animals es representen ferits, acaçats per fletxes o morts.

Les tècniques d'execució, eixa fantàstica execució que es denomina la tinta plana. Tracen la silueta i després es va distribuint el color de forma simultània per tota la figura. El predomini del roig, el negre i el blanc. Unes datacions que estem parlant de fa més de huit mil anys. Miren, les primeres datacions absolutes d'este art llevantí es van dur a terme en l'any 2006 en un abric d'Henarejos, en Conca, en la cova del Tio Modesto, amb la tècnica del carboni 14. I, com deia, fa referència a unes pintures que tenen un origen cap als 6.000 anys. És a dir, les pintures que avui estem disfrutant moltes d'elles tenen més de huit mil anys.

Pel que fa al significat, l'art llevantí la veritat és que és complex. Però si en alguna cosa estan d'acord els diferents autors és que és un art narratiu. I són molt importants les seues composicions i també el caràcter religiós dels abrics on estes se representen que són autèntics santuaris.

Mire, senyor Marzà, quan parlem de manifestacions de l'home prehistòric, com l'art rupestre, estem parlant de patrimoni declarat patrimoni de la humanitat, com també ho és la Llotja de la Seda, el Palmarer d'Elx, el Tribunal de les Aigües, el Misteri d'Elx, la festa de la Mare de Déu de la Salut. Però també patrimoni de la humanitat és la Mesquita de Còrdova, l'obra de Gaudí, l'Escorial, la catedral de Burgos, l'Alhambra, el monestir de Poblet, Atapuerca, Doñana, el teatre de Mèrida, el camí de Santiago, les arquitectures d'època del regne asturià del segle IX i el segle X, les esglésies romàniques de la Vall de Boí, els glaciers d'Argentina, la ciutat de Potosí, la muralla xinesa, el Machu Pichu i el gòtic francès. Vull dir, quasi res, ¿no?

Tot este fabulós patrimoni, igual que ho requereix també el nostre art rupestre, mereix especial protecció, perquè també són patrimoni de la humanitat les coves dels Cavalls, el Mas d'en Josep, el tossalet de la rambla, la galeria alta, la cova del Roure, mola Remígia, cova Remígia, la cova de la Sal, (*inintel·ligible*) ... coves de Vinromà, amb el seu característic arquer, el cingle de Palanques, la cova Centelles, el cingle de l'Ermita, la cova del Puntal. Estem parlant d'Albocàsser, de Tírig, de Morella la Vella, de Coves de Vinromà. Ho tenim ací al costat. Tot és declarat BIC, tot és patrimoni de la humanitat, tot mereix ser restaurat, protegit, conservat i divulgat.

I, per si fóra poc, fins un dels moviments culturals valencians més rellevats d'allà meitat del segle XX, el Grupo Parpalló, el Grupo Parpalló on està Genovés, recentment

que li va atorgar la medalla, l'alta distinció de La Generalitat; Michavila que va morir fa poc, el pintor d'Alcora; Andreu Alfaro, l'escultor (*inintel·ligible*) ... Van prendre el nom del Grupo Parpalló, és a dir d'un plaquetes gravades que hi havien en la cova de Parpalló.

Aleshores què justifica treballar en favor de la integritat d'estes manifestacions prehistòriques? Mire, la seua exclusivitat, la seua fragilitat, que està tot en un paisatge humanitzat i de gran valor ecològic. Qui no coneix el barranc de la Valltorta i el seu valor com a testimoni artístic i documental d'una època?

Sincerament hem de reflexionar. L'art prehistòric és un art a dia de hui devaluat i s'ha minimitzat la seua importància. Senyor Marzà, li havia comentat abans que jo porte una sèrie de propostes, jo espero ara a vosté el seu torn d'intervenció. Si vosté accepta les propostes que jo vaig a plantejar-li, ja li anticipo que no anem a fer una moció subsegüent; si eixes propostes no s'accepten, posteriorment farem una PNL.

Moltes gràcies. (*Aplaudiments*)

La senyora vicepresidenta primera:

Gràcies, senyor García.

Senyor Marzà.

Quan vullga vosté.

El senyor conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport:

Gràcies, senyora presidenta.

Bé, el cert és que vosté ha parlat de coses molt interessants, i malauradament l'auditori no estava molt atent. És com aquells professors que parlen dels austrohongaresos i no li fan molt de cas en classe. Però la realitat és que és ben interessant el que estava dient, i de fet li agraiïx, li agraiïx moltíssim el que ha dit, perquè estic segur que totes i tots hem après molt del que estava dient i compartix la seua sensibilitat també cap al tema que ens ocupa.

Estava plantejant vosté, i ho feia, i compartix amb vosté que l'art rupestre és efectivament una manifestació artística i cultural única, i sorprenentment, com hem pogut observar, és poc coneguda al nostre territori o no tan valorada com ens agradaria a molta gent.

De fet, la seua exclusivitat, la seua fragilitat, el seu valor documental i la seua ubicació, normalment en entorns humanitzats, sí, però també d'un alt valor ecològic, i això també s'ha de posar en valor, explica el seu reconeixement, com vosté deia, com a patrimoni de la humanitat, com a patrimoni dins d'aquella declaració de l'any 1998, que va fer que l'art rupestre de l'arc mediterrani de la península ibèrica fóra declarat com a patrimoni mundial.

Avui estem de sort, tenim un altre patrimoni també declarat per la UNESCO, que és el patrimoni immaterial de les Falles, i ens

sumem, per tant, a tota eixe conjunt de patrimonis que vosté ha descrit i que tenim el plaer de poder tindre al nostre territori.

Mire, què estem fent nosaltres? Estem treballant bàsicament en quatre eixos, per a intentar posar en valor l'art rupestre, per a posar en valor tot el patrimoni. El primer de tot és saber què tenim. Vosté ha fet una bona llista d'allò que ens diferencia, allò que tenim i que hem de posar en valor. I com deia, primer eix, saber què tenim, inventariar, inventariar què és el que hi ha. Hem fet moltíssim treball ja en este sentit.

N'hi han més de 660 coves i abrics inventariats. És a dir que tenim més de 660 al nostre territori, que hem de posar en valor. Vosté ha dit noms ben reconeguts, d'altres que probablement no es coneixien tant.

I a més a més, mitjançant un projecte amb la fundació de foment d'estudis superiors, estem treballant en l'actualització i creació d'eixos fitxes de l'inventari, per a millorar la catalogació dels béns i que ens serviran per a configurar la futura carta arqueològica que es crearà en el nou decret d'actuacions arqueològiques, del qual faré menció més tard i que estic segur que també li agradarà la proposta.

En el marc d'este treball, volem també fer, volem aprofitar, ja que estem fent tot eixe inventari, per a mirar la possibilitat de crear una xarxa d'itineraris culturals d'art rupestre, amb l'objectiu que formen part de l'itinerari cultural del Consell d'Europa, que s'anomena «Camins d'art rupestre prehistòric», i ens agradaria poder formar part també d'estos camins.

I l'elaboració també d'un pla de gestió de l'art rupestre, al qual faré també referència més endavant.

El segon eix en què estem treballant és el de la protecció jurídica. Feia referència a la llei del patrimoni, i és fonamental, és fonamental que li donem també protecció jurídica més adequada. Com déiem, els abrics, al ser declarats ja patrimoni mundial de la UNESCO, són també BIC, vosté ho ha dit, són ja directament béns d'interés cultural, en caràcter general. I per tant, s'inscriuen en l'inventari que déiem abans del patrimoni cultural valencià.

Però hem d'anar més enllà. Pensem que hem d'anar més enllà, i coincidim amb vosté també, per a promoure figures més ambicioses, que ens permeten protegir els mateixos jaciments. Però no només això, també el seu entorn, i a més a més per a poder-lo posar en valor i poder aprofitar, per una preocupació que sé que vosté també té, és per a posar en valor també el territori al voltant dels jaciments rupestres.

Per això, les declaracions de delimitació i protecció d'entorns dels BIC, que regulen els usos i les activitats que es poden realitzar en les zones afectades, es una manera de protegir-los jurídicament. O els parcs culturals, que permeten protegir els espais i els elements significatius del nostre patrimoni cultural, però integrats també en un espai físic, amb un valor paisatgístic i ecològic també, i humanístic com el que hem declarat fa no res.

El passat 11 de novembre vam declarar BIC el Parc Cultural de la Valltorta-Gasulla, el parc, per a posar encara més en valor el seu conjunt. Esperem que la creació d'este parc pugua contribuir a difondre l'espai que està considerat un dels nuclis de les pintures rupestres a l'aire lliure més importants

del món, i a banda del que ja estem fent per promoure, pugua fer que més gent vaja a visitar-lo.

Amb la proposta i el suport dels diferents ajuntaments, esperem poder generar també més parcs culturals a les comarques de València i d'Alacant.

D'altra banda, i precisament amb la intenció de millorar la protecció jurídica, estem treballant en eixe nou decret d'actuacions arqueològiques i paleontològiques. La norma s'està elaborant amb la participació d'universitats i experts en la matèria, com també els col·legis professionals i dels diversos agents implicats.

Ja li dic a vosté també que si vol participar, participarà també d'eixa elaboració, i millorarà, esperem, la protecció dels béns culturals, regulant també les condicions de custòdia, recerca, restauració i difusió dels materials de naturalesa arqueològica dipositats als museus, al conjunt del sistema de museus valencians.

El decret crea també la carta arqueològica, crearà la carta arqueològica, que és una espècie de catàleg que aglutinarà totes les dades actualitzades dels jaciments i els abrics, i així també el seu estat de conservació.

Què més estem fent? El tercer eix, el de conservació i protecció. És a dir, protegir allò que tenim i conservar-ho com pertoca. Pel que fa a les actuacions que hem fet durant este any, per una banda assumim, dins de les nostres possibilitats pressupostàries, el finançament de tancaments, coves i abrics, la seua senyalització, com també alguns dels projectes de conservació mitjançant l'lvacor, que sé que vosté l'ha visitat en alguna ocasió.

En l'últim any hem participat, entre altres, en la consolidació dels gravats rupestres paleolítics de la cova de Don Juan, a Jalance, en la conservació de l'art rupestre de l'abric de los Morenos, a Requena, en l'elaboració d'un estudi conservatiu de pintures rupestres dels Corral de Silla, en la neteja de grafitis de l'abric 3 de la cova de l'Aranya, a Bicipor.

S'ha reparat també el tancament de l'abric de la coveta d'Aiguamarga, a l'Albalat dels Tarongers. Hem fet neteja, almenys l'eliminació dels líquens i consolidació de gravats rupestres al Salzeral, al seu poble, a Morella. I la intervenció de conservació preventiva en la Sarga, a Alcoi, on s'han instal·lat també sensors de control ambiental.

Altra part fonamental que coincidim amb vosté també és el suport tècnic als ajuntaments. Per això, un dels objectius és que els ajuntaments puguen disposar de major protecció de les seues manifestacions d'art rupestre, com en l'ajuda tècnica que nosaltres podem preservar i les ajudes econòmiques per concurrència competitiva.

Com vosté sap ja, i ja ha vist en la comissió, en el 2017 en el projecte de pressupost posem a disposició una línia genèrica d'un milió d'euros a la conservació i protecció de béns immobles i patrimoni cultural, i també una línia específica per als que són declarats béns per la UNESCO, i per tant al conjunt d'abrics dels quals paraven. També una línia a universitats i ajuntaments per a posar en valor projectes arqueològics i paleontològics.

També fem avaluació i seguiment de projectes que no executem nosaltres, però que estem fent conjuntament amb el ministeri. Per exemple, un projecte molt interessant, el

projecte 4D VULL 2G, que és un projecte de monitoratge d'art rupestre en la Valltorta-Gasulla, precisament, on s'ha iniciat una nova estratègia de gestió i conservació preventiva. S'ha fet un treball de documentació, diagnòstic de l'estat i conservació, una proposta de conservació preventiva que afecta totes les coves que n'hi han este espai.

També en el projecte Art rupestre de l'arc mediterrani per a discapacitats visuals de la cova dels Rossegadors, a la Pobla de Benifassà. L'anime que ho veja, si no ho ha vist. És un projecte pioner de l'ensenyament de l'art rupestre, d'acostar, com vosté estava preocupat, destinat a les persones que no s'hi veuen bé, mitjançant el tacte i l'audició, i que esperem que es pugui fer extensiu a altres abrics i altres jaciments, i en altres intervencions.

El quart eix és la difusió i divulgació d'allò que tenim. Per tant, posada en valor. Com veig que tinc poc de temps ja, per això li explicaré ràpidament i acabaré després en la segona intervenció. Però deia, volem seguir treballant en el sentit que vosté mateix ens estava emmarcant. Hem fet diferents actuacions, com vosté està veient, entre d'altres, la de les posades en valor, que ara li continuaré explicant en el següent torn, i estic segur que les propostes que vosté em farà les agraiem i les posarem en pràctica.

Gràcies. (Aplaudiments)

La senyora vicepresidenta primera:

Gràcies, senyor Marzá.

Senyor García. Des d'ahí? Ja, quan vullga.

El senyor García Salvador:

Moltes gràcies, senyor Marzá.

Bé, em sembla bé que comencem tasques d'inventariar. És una cosa que ja demana la llei de patrimoni. Que se faja el decret de protecció. Protegir el espais, això, com no podia ser d'una altra manera, em sembla bé.

Jo el que sí li dia abans és que volia que vosté se comprometera ací, en seu parlamentària, a una sèrie de propostes que li vaig a fer. I si vosté se compromet, jo m'hauré de fiar de la seua paraula, per això és vosté conseller. I si no, doncs mos tocarà fer una PNL després.

Mire, jo el que li vaig a traslladar és el que he anat recollint d'acord amb les visites que he anat fent i parlant en els alcaldes de la zona. Per exemple, li he comentat abans, vosté, he vist que assentia en el cap, és de celebrar el centenari del descobriment de les troballes en la Valltorta, que va ser en l'any 1916.

Nosaltres li hem fet una esmena també en pressupostos, en un programa 454.10, que parla de promoció cultural, patrimoni artístic i museus. Mosatros hem afegit: conservació, restauració, protecció i divulgació de l'art rupestre de l'arc mediterrani.

Igualment, la resolució que se va aprovar en comissió de cultura, el 31 de març, que jo sé vosté ja sap que alguna vegada s'ha fet

referència a ella en comissió, de protegir, de divulgar, de desenvolupar un programa de protecció del turisme històric cultural, que ja en això jo sé que se va comprometre en comissió.

Després, li volia traslladar que espero i me vull emportar el seu vistiplau, que vosté ha de rebre els alcaldes que vullguen parlar amb vosté. Estem parlant de l'alcalde de Tírig. Estem parlant de l'alcalde d'Albocàsser. Estaríem parlant de l'alcalde de Morella. Estaríem parlant de l'alcalde de Coves de Vinromà. Ells volen parlar amb vosté i li volen portar uns dossiers de quines són les necessitats.

Mire, la gent ja no vol grans projectes de grans parcs culturals, que al final acaben sent res. Ells li volen parlar de coses molt senzilles, de fer proteccions, de posar equips a treballar per a restaurar. I en els equips de treballar per restaurar, per exemple, podem col·laborar en la diputació. Està disposada a col·laborar. Jo vaig parlar amb Vicent Sales, el vicepresident de la diputació, portaveu de cultura, i va dir que també anem a visitar-lo amb els dossiers, intentarem traure diners d'allà on siga possible.

I una cosa és important, a l'hora de restaurar, posar en marxa el que té l'Ivacor, són pocs recursos, algun dia haurem de parlar vosté i jo amigablement de l'Ivacor. I en eixos restauradors que té l'Ivacor, afegisc els que té la diputació i molt important també, li comentava abans, n'hi ha dos restauradors en la fundació Blasco d'Aragó. Estem parlant de cinc persones. Doncs, se tractaria de fer una espècie de mapificació, de vore allà on és més rellevant, allà on és més interessant, aquelles que tenen més transcendència i ja treballar sobre elles.

També m'agradaria que se millorara la web que fa referència al tema d'art rupestre. Jo he entrat en la web de l'Agència Valenciana de Turisme, i allò a vegades és un *mix* tremend. Parla de golf, parla de platja, parla d'art rupestre amb prou feines. Això s'ha de fer una web ben feta.

M'agradaria, també trobo que demanen els alcaldes, que una vegada estiguera fet esta restauració, i que la gent vaja i valga la pena anar a vore-ho, perquè si la gent se desplaça a estos llocs, que no estan prop dels grans nuclis urbans, va allí i resulta que allí no se veu res, doncs serà un desengany i no mos farà gens de bé. Aleshores, volem dir, una vegada estiguen ja ben restaurats, el que sí que volem és que se publicite en autopistes, en autovies, en carreteres.

Passes per davant la cova Remígia, i la faena és (*inintel·ligible*) ... de cova Remígia. No se veu res. Que se posara també en els aeroports, que se posaren en els ports. En fi, que la gent vinga. Nosaltres hem de promoure un turisme. Jo sempre he dit que per a les zones estes d'interior, on els recursos són escassos, el patrimoni, que després transformem en turisme i en economia és fonamental. És una oportunitat possiblement única.

I finalment, hi ha dos coses que li volia comentar també: el projecte este de «Paleolítico vivo», és un projecte que se va fer en Atapuerca. Pot ser curiós. Com estem parlant que són espais naturals de grans dimensions, doncs en Atapuerca han portat bisons, han portat cavalls menudets. Tot això són projectes que mosatros podem fer també, que pot fer l'alcalde de la Valltorta, m'ho va comentar. I en Morella alguna cosa s'ha intentat fer, però al final no s'ha pogut portar.

Estem parlant de turisme familiar, estem parlant d'economia. Estem parlant que se vincule també el turisme històric

cultural a l'ecoturisme i la gastronomia. Vull entendre que vosté va a acceptar, com he dit, rebre els alcaldes, i que vosté s'ho va a estudiar seriosament, i que açò puga ser una realitat en breu temps. De fet, si en sis mesos veiem que no hi ha resposta i veiem que no s'està treballant, doncs tornarem a fer una PNL.

Moltes gràcies.

La senyora vicepresidenta primera:

Gràcies, senyor García. *(Aplaudiments)*

Senyor Marzà, per acabar.

El senyor conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport:

Gràcies, presidenta.

Gràcies, diputat.

Evidentment que sí, que li dic que sí que allò que m'està demanant ho farem, rebrem els alcaldes, intentarem treballar per a una periodització conjunta de les actuacions que es fan, pel que fa a la restauració, i mirarem en la mesa de turisme cultural, que tenim constituïda des de cultura i turisme totes eixes recomanacions que ens fa, i propostes que fa per a millorar la reversió i també l'impacte que tenim, les actuacions en l'art rupestre.

I no només en l'art rupestre, sinó en el conjunt del patrimoni, poder posar-lo en valor i que la gent el conega i puga anar a gaudir-lo. I sobretot, que puga ajudar també a desenvolupar territorialment aquelles zones que tenen un patrimoni grandíssim i que malauradament molta gent no coneix i que malauradament tampoc tenen ara mateix el desenvolupament econòmic i social que ens agradaria.

Per tant, sí, ja li dic que les seues reivindicacions les anirem treballant conjuntament i les farem, i que les agarre i me les apunte, com ja estan ací, per anar treballant-les, i li ho agraiïsc. De fet, li deïa que alguna de eixes coses que estem fent servixen per a posar en valor també, i és que, per exemple, a banda de les ajudes que ara mateix hi hauran en el pressupost del 2017, si així vostés ho aproven, també li dic que acceptarem l'esmena que vosté ha presentat també.

Finançarem, entre altres, ja, ara, per a posar en valor i perquè la gent ho conega, les rutes temàtiques que hi ha al voltant de l'art rupestre a Bicorp, i que són visites guiades, per exemple a la cova de l'Aranya, l'abric de la Bassa de Calicanto. I hem seguit fent-ne moltes més.

També, d'altra banda, hem participat per a posar en valor precisament el patrimoni valencià. Hem participat també a Bicorp a la jornada sobre patrimoni cultural i territori forestal valencià per a possibilitar la posada en marxa d'un parc cultural també en aquella zona. Hem fet difusió de l'art rupestre en els més menuts en diferents tallers, entre ells en un que s'anomenava *Jugant a l'artista rupestre* que va servir molt i que la veritat és que els estudiants ho van gaudir molt en el marc de

la celebració de la Primavera Educativa i més enllà. Per tant, estem intentant posar-ho en valor ja des de ben menudets.

Hem fet i hem participat i hem coorganitzat les jornades de formació del professorat precisament perquè els professors formen als seus alumnes també, celebrades al parc cultural del riu Martín, a Ariño, a Terol. I ho vam fer conjuntament amb el govern d'Aragó i també amb la Regió de Múrcia, per a fer eixes formacions al professorat conjuntes.

I també la proposta que ens feia –ja li dic– que l'anem a fer, que tenim previst la participació i l'elaboració de diferents espais també educatius perquè es coneguen en la celebració del centenari del descobriment de les pintures rupestres de la cova dels Cavalls, com volem, entre altres, fer diferents activitats formatives, de visites i altres activitats per a la difusió. Per tant, ja li dic que sí, que ho farem i que li arrebeguem les seues propostes.

Voldria també parlar-li, com havíem dit abans, d'eixe pla de gestió que ens agradaria que poguérem fer endavant. Un pla de gestió de l'art rupestre de les nostres comarques que esperem poder contractar en els propers mesos, durant el proper any, per a fer eixe estudi previ per a una futura redacció d'un document que –com deïa al principi– deuria haver estat fet ja fa molt de temps, perquè emana també d'algunes de les legislacions que vosté ha fet referència. Per tant, hauríem de poder-ho tindre fet almenys en el proper any i així contribuir a la dinamització econòmica i cultural dels municipis dels que tant hem estat parlant.

Per tant, jo li agraiïsc –com no pot ser d'una altra manera– el seu to, les seues aportacions i li dic que sí, que amb nosaltres sempre trobarà la major col·laboració per a posar en valor l'art rupestre. Incidisc i torne a repetir que no és només la seua preocupació, també ho és –com no pot ser d'una altra manera– del departament de cultura de la nostra conselleria. I estic segur que treballant junts arribarem encara més lluny si podem posar en valor el nostre patrimoni valencià, bé siga de unes civilitzacions de fa no res o de fa molts segles endarrere.

Gràcies. *(Aplaudiments)*

(Ocupa la presidència el vicepresident segon, senyor Alejandro Font de Mora Turón)

Interpel·lació al conseller d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, senyor Rafael Climent González, sobre la política general del Consell respecte a l'estudi i la regulació de l'impacte de la creixent automatització i robotització tant dels processos productius com de determinades formes de comerç en l'àmbit d'actuació de la Generalitat valenciana, que formula el diputat senyor José Francisco Almería Serrano (GP Podemos-Podem) (RE número 28.524, BOC número 92)

El senyor vicepresident segon:

Passem ara al punt número 8 que és una interpel·lació al conseller d'economia sostenible que formula el diputat Josep